

■ Кінакрокі

СЭРЦА ПАВІННА ЗАШЧАМІЦЬ — А НЕ ШЧЭМІЦЬ

«БЕЛАРУСЬФІЛЬМ» ПРАДСТАВІЎ НОВУЮ КАРЦІНУ

Цярністы шлях да глядача ў стужкі «Сляды на вадзе», прымеркаванай да стагоддзя беларускай міліцыі. У 2015 годзе сцэнарый перамог у рэспубліканскім конкурсе кінапраектаў і атрымаў з дзяржаўнага бюджэту належную «намінацыю» суму грошай. Пэўны час праект кідаўся ад аднаго рэжысёра да другога, а калі вызначыўся і здымачны працэс распачаўся, паўстала праблема сціплага бюджэту, з якім прыходзілася выкручвацца, бо фільм усё ж гістарычны, а пасляваенныя гады, у якія адбываецца дзеянне фільма, трэба выбудаваць. У выніку да фільма «Сляды на вадзе», які сімвалічна выйдзе ў пракат 23 лютага, павышаная ўвага, бо гэта адзіны, прынамсі ігравы, фільм, які нацыянальная кінастудыя зняла зняў за мінулы год.

З вызначэннем рэжысёра фільма «Сляды на вадзе» быў звязаны невялікі скандал. Сцэнарый, які Андрэй Голубеў пісаў «пад сябе» на працягу васьмі гадоў і які ў выніку перамог у конкурсе кінапраектаў, Міністэрства культуры вырашыла аддаць расійскаму рэжысёру Ягору Канчалюўскаму. Сцэнарыст абурўся, але прадстаўнікі ведамства растлумачылі, што ў конкурсе перамагаюць праекты, а не рэжысёры, таму яны дзейнічаюць «у межах дазволенага». У выніку і з Канчалюўскім не склалася ў канцы, таго не задаволіў прапанаваны ганарар — таму рэалізоўваць ідэю ў выніку даручылі беларускаму рэжысёру Аляксандру Анісімаву, аўтару дакументальных работ і дзіцячага ігравога фільма «Неймавернае пераможчэнне». Бурнае абмеркаванне, якое выклікала гэта гісторыя, здаецца, гучала яшчэ не так даўно, а прэм'ера шматпакутнага фільма ўжо на носе.

Дзе павінна быць інтрыга — яе не стае; дзе павінна іграць любоўнае саперніцтва — не іграе; у момант, калі сэрца павінна зашчаміць ад страху, — не шчэміць.

Сцэнарый заснаваны на раманах доктара гістарычных навук, прафесара Мікалая Ільінскага «Чужыя сярод сваіх», які ў сваю чаргу базуецца на рэальных падзеях. Гаворка ў стужцы ідзе пра пасляваенныя гады, калі беларускія праваахоўнікі змагаліся са шматлікімі бандфарміраваннямі, раскрывалі іх планы, абаранялі насельніцтва,

будаваў стратэгію паводзін, перастрэльваліся, гінулі. Уласна перастрэлкі ў фільме — ці не галоўны элемент. Яшчэ па трылеры «Слядоў на вадзе», які мне давалося ўбачыць у кінатэатры перад паказам, я зразумела, што бойкамі стваральнікі ганарца асабліва, бо ролік, здаецца, імкнуўся ўмясціць іх усе. І калі гэтыя стрэлы пачынаюцца ў самой карціне — пішы прапала, бо галоўнае ў іх не выбудаванасць, а сама наяўнасць і задзейнічанне піратэхнічнага ўчастку «Беларусьфільма».

Значыць, старэйшы лейтэнант Смоліч на сваю бяду прыбывае ў Парэчча, у Заходнюю Беларусь, для папаўнення штату міліцыі, бо бандыты, асабліва банда загадкавага і нікому не вядомага Фрэйшуца, разышліся не на жарт. Тут ён знаёміцца з калегам — начальнікам крымінальнага вышуку Крыкуновым — і яго нявестай Сабінай. У выніку яны ствараюць любоўны трохкутнік, толькі нейкі невыразны, у якім супрацьстаянне выяўляецца толькі ў словах: Смоліч пагаварыў з Крыкуновым, Крыкуноў пагаварыў з Сабінай, а Смоліч Сабіну бачыць толькі ў снах, а ў рэальнасці пасля знаёмства з ёй і не звязваецца. Няўдалая заяўка на стварэнне любоўнай інтрыгі.

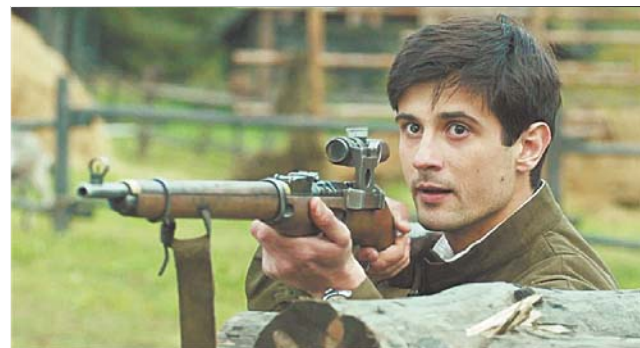
Не паспявае галоўны герой прыгледзецца да новага месца працы, участак аказваецца пад абстрэлам, можна меркаваць, бандытаў. Смоліч вымушаны ўдзельнічаць у пошуках Фрэйшуца і змагацца з бандай, якая ў хуткім часе нападае на мясцовы клуб і бярэ ў палон артыстаў тэатра. На экране разыгрываецца цэлая дэтэктыўная гісторыя: міліцыя арыштоўвае параненага бандыта, краўніцтва вырашае «ўкараніць» новага супрацоўніка ў банду, у самой структуры выяўляецца здраднік. Прыходзіцца строіць здагадкі, разбірацца, хто ёсць хто ў гэтым забытым сюжэце, меркаваць, каму належыць злавесны цень у плашчы з капюшонам а-ля Смерць.

Галоўны недахоп фільма ў непрапрацаваных прычынна-выніковых сувязях: на жаль, не здолелі аўтары накіраваць

герояў па матываваным шляху, ад чаго і карціна развальваецца на часткі, так і не прапанаваўшы глядачу нечага выразнага. Невыразнасць, у сваю чаргу, становіцца бічом усіх рэжысёрскіх задум: дзе павінна быць інтрыга — яе не стае; дзе павінна іграць любоўнае саперніцтва — не іграе; у момант, калі сэрца павінна зашчаміць ад страху, — не шчэміць. Таму жанр баевіка, які традыцыйна выціскае эмоцыі і ўпэўнена кіруе ўвагай глядача, у гэтым выпадку адносіцца толькі да формы «Слядоў на вадзе».

Нейкі ўмоўны прыз за работу над фільмам я аддала б мастаку-пастаноўшчыку, бо антураж тут створаны не толькі сімпатычны, але і збольшага пераканаўчы.

Курэнь, вядомы таксама па галоўнай ролі ў фільме «Гараш» Андрэя Курэйчыка, сыгралі тут Пётр Юрчанкоў, Вераніка Пляшкевіч, Таццяна Чардынцава, пераканаўчыя вобразы ваенных начальнікаў атрымаліся ў Ігара Дзянісава, Яўгена Нікіціна, Віктара Манаева.

Нейкі ўмоўны прыз за работу над фільмам я аддала б мастаку-пастаноўшчыку, бо антураж тут створаны не толькі сімпатычны, але і збольшага пераканаўчы.

Фільм «Сляды на вадзе» нельга назваць трыумфам «Беларусьфільма». Каментуючы новы баявік (ці дэтэктыў) нацыянальнай кінастудыі можна адчуць дэжавю, таму што роўна тая ж схема — вялікія амбіцыі пры няздольнасці іх увасобіць — згадваецца, напрыклад, у сувязі з апошнімі карцінамі цыкла «Дзяржаўная граніца» альбо грандыёзным праектам «Мы, браты», на якія, дарэчы, выдаткоўваліся дзяржаўныя сродкі.

Усё ў беларускім кінематографі, які звязаны з бюджэтнымі грашыма, заўсёды складана — куча дакументаў, працэдур, тайных матываў. У гэты ж час хібы сферы кінематографа лёгка вы-

крываюцца проста логікай. Гэта логіка падказвае, што адзіны за год фільм не павінен быць баевіком, а сюжэт не мусіць раскадваць пра міліцыю. Першае — таму што глядзчыні па мінулым вопыце, дынамічныя жанры ў нас відавочна не атрымліваюцца, другое — таму што праца міліцыі, тым больш пасляваеннай, на мой погляд, не самая вялікая цікавасць для грамадства сёння.

Фільм «Сляды на вадзе» глядзеўся б лепш, калі б быў адным з пяцідзсяткі створаных кінастудыяй карцін. Толькі ён адзін і, як ужо гаварылася, абыходзіўся даволі сціплым бюджэтам, таму ўзнікае чарговае лагічнае пытанне: чаму б нашым кінавытворцам не выбіраць жанры па кішэні. Шэраг рашэнняў, пачынаючы з конкурсу кінапраектаў 2015 года, прывёў да абсурднага выніку — кінастудыя эканоміла, але зняла не надта ўдалы баявік да стагоддзя беларускай міліцыі. Не захопіць, на эмоцыю не прабе, пакіне збянтэжанасць.

А ў гэты час так хочацца, каб нашы акцёры ігралі ў значным кіно. Даўно ўжо кінастудыі трэба пераарыентавацца на тое, што яна зможа адолець, а піратэхнічны ўчастак «Беларусьфільма» пачакае.

Ірэна КАЦЯЛОВІЧ.
katsyalovich@vziasda.by

■ Ініцыятыва

ПАХУЛІГАНІМ?

Гэтым разам галоўным удзельнікам акцыі, якую ладзіць кампанія Velcom дзеля папулярызавання беларускай літаратуры, стаў паэт-авангардыст і літаратуразнаўца Віктар Жыбуль.

Праект Movabox не толькі адкрывае новыя імёны і напяркі сучаснай беларускай літаратуры, але і працягвае сам удасканаленне. У пацярджэнне гэтаму ў мультымедычным фармаце была прадстаўлена новая версія сайта праекта, на якім ужо з сённяшняга дня будзе даступны тэст па творчасці Віктара Жыбуля. Праходжанне задання дае шанец удзельнікам атрымаць у якасці прыза спецыяльную скрыначку з наборам артэфактаў, якія адлюстроўваюць адметныя рысы творчасці паэта. А яго зборнік «Дзяцел і дупло» зусім хутка з'явіцца на паліцах буккросінгу, якія размясціліся ў кавярнях сталіцы і абласных гарадоў краіны.

Спецыяльным госцем мерапрыемства таксама стаў удзельнік папярэдняга этапу Movabox, аўтар кнігі «Дзеці

Аліндаркі» — Альгерд Бахарэвіч, які сімвалічна перадаў «эстафету» Віктару Жыбулю.

Пашыраючы літаратурныя гарызонты чытачоў, арганізатары Movabox вырашылі звярнуцца гэтым разам да сучаснай беларускай паэзіі. Мабыць, таму стаць першым удзельнікам гэтага кірунку выпаў гонар паэту Віктару Жыбулю, чые неардынарныя і наватарскія вершы ламаюць усё стэрэатыпныя ўяўленні пра нашу літаратуру і разам з тым адлюстроўваюць рэальнасць праз прызму іроніі і гумару.

«Лепшыя ўзоры класічнай беларускай літаратуры прысвечаны пошукам адказаў на пытанні, якія прынята называць «вечнымі». У творчасці Віктара Жыбуля пытанні таксама прысутнічаюць — але зусім іншыя: нечаканыя, неадназначныя, часам проста забавныя, а часам нават хуліганскія», — адзначыў кіраўнік аддзела брэнд-менеджменту Velcom Зміцер Курловіч.

Як і ў папярэдніх этапах Movabox, любы жадаючы, які прайшоў тэст на сайце, можа стаць адным з 20 уладальнікаў унікальнай скрыначкі з рэчамі, звязанымі з кнігай

пісьменніка. Але што ж захоўваецца ўнутры запаветных скрыначак? А там вы зможаце знайсці набор наллек з персанажамі тэста, значок «Ганаровы хуліган раёна», трафарэт са словам «Адхуліганена», фігурку чалавечка на кнопачцы, якая можа адлюстроўваць настрой свайго гаспадары, і нават абавязковы атыбут «хулігана» — кулёк семак. А своеасаблівым дапаможнікам у гумарыстычным стаўленні да рэчаіснасці стане, вядома, сама кніга Віктара Жыбуля «Дзяцел і дупло».

«Жыццё, на мой погляд, такая рэч, да якой не заўсёды варта ставіцца занадта сур'ёзна. Кожнаму з нас патрэбны той маленькі гарэз, які ўвасабляе ўменне ўспрымаць нават «дарослую» рэчаіснасць з цікаўнасцю, непасрэднасцю, адкрытасцю. Таму мне так імпануе праект Movabox — у першую чаргу сваім імкненнем абнавіць успрымання беларускай літаратуры, пазбавіцца ад існуючых у яе дачыненні штампаў і клішэ», — адзначыў Віктар Жыбуль.

Таццяна АЛБІТАВА